

Nowe liceum i technikum

REFORMA 2019

Przedmiot:

HISTORIA

Zakres:

PODSTAWOWY I ROZSZERZONY

Zasadnicza zmiana w stosunku do podstawy programowej z 2012 roku

- Powrót do czteroletniego linearno-spiralnego systemu edukacyjnego.
- Wprowadzono **dwukrotny cykl przekazywania wiedzy** – w 8-letniej szkole podstawowej i 4-letnim liceum.
- Nowa podstawa programowa dla liceum przewiduje **kurs całej historii – od starożytności do przełomu XX/XXI w.**
- Zmiana nazwy przedmiotu w zakresie podstawowym: **znika nazwa „Historia i społeczeństwo”, przywrócona zostaje nazwa „Historia”.**
- Ogólne **cele nie ulegają radykalnemu przeformowaniu**, zarówno w odniesieniu do chronologii historycznej, analizy i interpretacji, jak i tworzenia historycznej narracji.
- Podstawa programowa **ma współgrać z językiem polskim, wychowaniem muzycznym i plastycznym.**
- Uczeń ma poznać cały **kontekst edukacji historycznej.**
- Położono duży **nacisk na wychowanie patriotyczne przy poszanowaniu dorobku innych narodów.**

SZCZEGÓŁOWE PORÓWNANIE PODSTAW PROGRAMOWYCH: Z 2012 R. I 2018 R.

Obszar	Podstawa programowa z 2012 r.	Podstawa programowa z 2018 r.
Dane podstawowe wynikające z siatki godzin		
<p>Liczba godzin na realizację przedmiotu w cyklu nauczania</p>	<p>Zakres podstawowy Historia – 60 Historia i społeczeństwo – 120</p> <p>Zakres rozszerzony Historia – 240</p>	<p>2 godziny tygodniowo, ale trzeba zrealizować 60 godzin – 8 godzin w cyklu kształcenia, po 2 godziny tygodniowo przez 4 lata (w przypadku technikum po 2 godziny w klasach 1–3 i po 1 godzinie w klasach 4–5)</p> <p>Zakres podstawowy – 8 Zakres rozszerzony – 6</p>
<p>Tygodniowy wymiar godzin na realizację przedmiotu</p>	<p>Zakres podstawowy Historia W klasie 1 – 2 Historia i społeczeństwo W klasie 2 – 2 W klasie 3 – 2 Łącznie – 6</p> <p>Zakres rozszerzony W klasie 2 – 4 W klasie 3 – 4</p>	<p>Zakres podstawowy W klasie 1 – 2 W klasie 2 – 2 W klasie 3 – 2 W klasie 4 – 2 Łącznie – 8</p> <p>Zakres rozszerzony – 6</p>
<p>Klasa, w której należy realizować przedmiot</p>	<p>Zakres podstawowy – klasa 1 jako kontynuacja zajęć z gimnazjum Przedmiot historia i społeczeństwo realizowany w klasach 2 i 3.</p> <p>Zakres rozszerzony – w praktyce szkoła ustala liczbę godzin w poszczególnych klasach 1–3 bądź w klasach 2 i 3.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakres podstawowy – klasa 1, 2, 3 i 4 jako kontynuacja i rozwinięcie tematów z klasy 8 szkoły podstawowej. • W przypadku technikum po 2 godziny w klasach 1–3 i po 1 godzinie w klasach 4–5. • Liczba godzin na poszczególne zagadnienia nie jest określona.
Realizacja przedmiotu – zagadnienia z podstawy programowej		
<p>Cele edukacyjne</p>	<p>Głównym celem podstawy z 2012 roku było rozwijanie celów w trzech obszarach.</p> <p>Nauczyciel musiał znać całą podstawę, gdyż nauczyciele niejako byli obowiązani kontynuować to, co zawierała podstawa programowa</p>	<p>Ogólne cele nie ulegają radykalnemu przeformowaniu, zarówno w odniesieniu do chronologii historycznej, analizy i interpretacji, jak i tworzenia historycznej narracji. Nowa podstawa programowa zakłada osiągnięcie celów poprzez pracę zespołową, ponadprzedmiotową.</p>

Realizacja przedmiotu – zagadnienia z podstawy programowej

Cele edukacyjne

gimnazjum, a nawet szkoły podstawowej.

Tak zapisane cele ogólne dotyczące trzech obszarów umiejętności służyły osiągnięciu kompetencji kluczowych. We wstępie sformułowano efekty kształcenia ogólnego i zadania szkoły w liceum i technikum.

Cele ogólne podane niżej pokrywają się z celami zamieszczonymi w podstawie z 2018 r.

I. Chronologia historyczna**II. Analiza i interpretacja historyczna****III. Tworzenie narracji historycznej**

Powyższe cele były poszerzane w liceum, jednak zachwianie układu chronologicznego w nauczaniu historii w liceum przełożyło się na niższe efekty w nauczaniu. Uczeń lepiej rozumie bieg dziejów, jeśli ułożone są w porządku chronologicznym.

W podstawie programowej z 2012 r. przewidziano także nową partię materiału. Należało przy tym pamiętać, by nauczyciel bazował na wiedzy i umiejętnościach zdobytych przez uczniów w poprzednich etapach kształcenia.

Dlatego twórcy reformy w ramach nauczania historii zobowiązali nauczycieli, niezależnie od typu szkoły, do znajomości całej podstawy i wymagań na wszystkich etapach edukacyjnych.

We wstępie sformułowano efekty kształcenia ogólnego i zadania szkoły w liceum i technikum. Dodatkowo zwrócono uwagę na cele wychowawcze oraz kształtowanie postaw.

Cele ogólne nie są zmienione, z wyjątkiem analizy i interpretacji historycznej, w której pojawia się nowy zapis.

I. Chronologia historyczna**II. Analiza i interpretacja historyczna****III. Tworzenie narracji historycznej**

W analizie i interpretacji historycznej pojawiło się dodatkowo następujące zadanie: „Uczeń ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych”. **W nowej podstawie wymagania sformułowano konkretniej, pojawiło się więcej miejsc i postaci, zwłaszcza w odniesieniu do historii XX wieku. Zjawiska są porównywane wielopłaszczyznowo**, np. „uczeń porównuje funkcjonowanie aparatu terroru w ZSRS i III Rzeszy”.

Nauczyciel a realizacja podstawy programowej

W podstawie z 2012 roku połączono dwa 3-letnie cykle (gimnazjum i liceum), co przyczyniało się do pobieżnego ujęcia przedmiotu.

Gimnazjalna edukacja historyczna kończyła się na 1918 roku.

W pierwszej klasie szkoły ponadgimnazjalnej kontynuowano zagadnienia z XX wieku. **Dużą nowością był przedmiot realizowany od klasy drugiej – Historia i społeczeństwo.** Był on dużym wyzwaniem zwłaszcza w technikach i ZSZ, a także liceach. Uczniowie wychodzili ze szkół bez podstawowego kanonu wiedzy historycznej, tym bardziej, że w klasach trzecich edukacja była znacznie ograniczona czasowo.

Przedmiot *Historia i społeczeństwo* podzielony był na 9 wątków tematycznych, z których realizowane były *głównie Ojczysty panteon i ojczyste spory* oraz *Rządzący i rządzeni*.

Niekiedy wątki tematyczne miały dość szeroką nazwę, np. *Kobieta*

Powrót do przekazywania wiedzy w ujęciu linearno-spiralnym zapewnia skuteczniejsze jej przyswojenie przez uczniów.

Podkreślić należy, że ujęcie celów w podstawie z 2018 roku jest bardziej przejrzyste. W czteroletnim cyklu nauczania nauczyciele mają większą możliwość ich realizacji.

Cele są tak sformułowane, aby uczeń mógł poznać mechanizmy, które rządziły przeszłością i są wyzwaniem dla przyszłości.

Pewne elementy nauczania historii, w tym swoboda, jaką dano nauczycielom, nie uległy istotnej zmianie.

Nauczyciel historii nie musi się posługiwać podręcznikiem, jeśli dobrze radzi sobie bez niego.

Wskazana jest natomiast inwencja nauczycieli, dyskusja o tym, jak najlepiej docierać do młodego człowieka i wyposażyć go przynajmniej w minimum niezbędnej wiedzy historycznej. **Efektem edukacji**

Realizacja przedmiotu – zagadnienia z podstawy programowej

Nauczyciel a realizacja podstawy programowej

i mężczyzna, rodzina, i rzadko były realizowane w szkołach. Przedmiot był zatem traktowany wybiórczo i bez ciągłości. Wykluczenie historii najnowszej w gimnazjum było błędem, gdyż uczniowie w tym wieku, zwłaszcza chłopcy, interesują się historią II wojny światowej i militariami. Potwierdzeniem tego jest chociażby ich liczny udział w konkursach związanych z tym zakresem tematycznym.

Historia w zakresie rozszerzonym: zgodnie z podstawą w 3-letnim cyklu nauczania w LO **uczniowie mają tylko 2 lata na przygotowanie się do egzaminu maturalnego**, a właściwie 1 rok i 5 miesięcy. Na realizację kursu rozszerzonego przewidziano łącznie 10 godzin w cyklu kształcenia (2 godziny w klasie pierwszej – historia po 1918 roku w zakresie podstawowym oraz 8 godzin w klasach programowo wyższych z historii w zakresie rozszerzonym).

historycznej w liceum winno być przyswojenie faktografii zapisanej w podstawie programowej w takim ujęciu, by służyła ona formułowania wniosków, tworzeniu wypowiedzi i rozwijaniu myślenia historycznego.

Uczeń liceum powinien być wyposażony w **umiejętność napisania rozprawki czy eseju**. Dlatego położono nacisk na kształtowanie umiejętności tworzenia tekstu i myślenia historycznego – **historia nie ma być kursem przygotowawczym do testu**. Edukacja w liceum ma być szkołą, w której przygotowuje się polskiego inteligenta, stąd zwiększenie liczby godzin historii. Analizując zapis w podstawie, należy podkreślić, że treści historii w dużej mierze pokrywają się chronologicznie z treściami z języka polskiego, historii muzyki, historii sztuki, języka łacińskiego, kultury antycznej, filozofii (kl. 1, 2 i 3) oraz wiedzy o społeczeństwie – tego ostatniego w szczególności w odniesieniu do historii najnowszej.

W nowej podstawie programowej znalazły się jeszcze warunki i sposób realizacji treści: zachęca się nauczyciela do przedstawiania różnego rodzaju źródeł z wykorzystaniem technologii informatyczno-komunikacyjnych (TIK), do wprowadzania pozalekcyjnych form edukacji historycznej (wycieczki do muzeów i miejsc pamięci: Muzeum Powstania Warszawskiego, Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej, konkursy etc.)

Dodatkowe informacje

Uczniowie LO coraz rzadziej wybierają historię jak przedmiot maturalny, a ci, którzy przystępują do niego, osiągają niskie wyniki.

Absolwenci liceów, słuchacze historii na wyższych uczelniach prezentują niski poziom wiedzy historycznej.

Podstawa z 2012 roku praktycznie uniemożliwiała korelację międzyprzedmiotową.

Czteroletni cykl nauczania jest większym gwarantem wiedzy uczniów – służy nie tylko kształtowaniu, ale także doskonaleniu umiejętności. Nauczyciel ma większą swobodę, ponieważ zniknął reżim czasowy.

Warto podkreślić, że dyrektorzy w szkołach mają możliwość zwiększenia godzin na historię w zakresie rozszerzonym nie tylko z 22 godzin, lecz także z godzin dyrektorskich.

Istnieje **możliwość ściślejszej współpracy nauczycieli przedmiotów humanistycznych**.

Nauczyciele mają możliwość bardziej holistycznego podejścia do edukacji. **Układ treści służy korelacji międzyprzedmiotowej**, która jest bardzo wskazana, przynosi pozytywne efekty, uczy myślenia, łączenia wiedzy, wnioskowania. Nauczyciele mogą omawianie lektur szkolnych dopasować do realizacji treści historii – np. polonista może omawiać poezję K.K. Baczyńskiego wówczas, gdy na historii nauczyciel uczy o II wojnie światowej.